

La sardana i els banyolins

ANGELATS i JUNCÀ, Rafael.

Banyoles i la sardana.

Foment de la Sardana de Banyoles.

Banyoles, 1993, 249 pàgines.

plet. Ha estat editada per l'Ajuntament de Cruïlles-Monells-Sant Sadurní de l'Heura i es ven a les llibreries al preu de mil cinc-centes pessetes cada exemplar.

Aquest darrer treball d'en Matas s'inscriu en la temàtica que anomenem «història local», en aquest cas localitzada en un lloc i explicant un fet molt concret. Convé que insistim molt en la importància de les històries locals, una eina de gran vàlua per poder conèixer millor els llocs del nostre país. Què seria Catalunya –o qualsevol nació– sense aquest conglomerat de petites ciutats, viles, pobles i llogarrets?

Jordi Frigola i Arpa

En un moment de crisi de balladors joves de sardanes, llegir en el llibre de Rafael Angelats, vice-president del Foment i guardonat el 1992 amb la Medalla al Mèrit Sardanista per l'Obra del Ballet Popular, que des de fa 100 anys a la plaça Major de Banyoles es ballen sardanes, amb un promig de 3 a 6 cobles, per la Festa Major de Sant Martíria hauria de convidar els habitants d'aquesta comarca i de Catalunya en general a fer una profunda reflexió sobre el seu futur.

I veure com fa pocs dies, a la mateixa plaça, uns excel·lents músics que acabaven de tocar transsardanes enmig d'una certa espectació, després de tocar una sardana llarga entre una sèrie de balls populars, expressaven públicament la seva sorpresa per la baixa qualitat sardanista dels joves balladors, encara hi convidava més. L'evolució de la sardana curta a la llarga i d'aquesta a la transsardana i la sardanova ha estat un procés que el mateix llibre il·lustra perfectament.

Els estils i les modes se succeeixen contínuament, però hi ha coses que no moren, i la sardana és una d'elles. Sigui ballada o escoltada, sempre té una dignitat, i això és el que hem de mirar que no es perdi.

Els concursos i les colles, que són uns altres dels aspectes analitzats, han estat un element dinamitzador important, i avui encara mouen precisament els joves, però tenen el perill de convertir-la en una cosa elitista i discriminadora, que la sardana de plaça mai no ha estat ni ho podrà ser. És en aquest sentit que introduir les sardanes llargues en els balls populars, com s'ha fet per part de l'esmentat grup en la III Primavera de Música Tradicional del Pla de l'Estany, em sembla positiu per divulgar la sardana entre els joves, i cal introduir-la en els cursos de ball no tan sols com un

ball més sinó com la dansa nacional de Catalunya que justament és.

Recordar les peces interpretades en el Gran Festival de Música Catalana de l'any 1949, a les Festes de la Música dels anys 54 al 63, durant els 20 anys de la Festa de la Música per a Cobla, i les guanyadores dels vuit Premis Musicals de Composició per a Cobla de les viles de Ceret i Banyoles és gaudir amb l'autor de moments d'una altíssima qualitat musical i interpretativa que només Banyoles ha sabut oferir i mantenir.

Finalment el llibre fa un estudi de les cobles de Banyoles, centrant-se en les dels Juncans i en la Principal de Banyoles que són les que han tingut més continuïtat, d'algunes sardanes singulars i d'uns «Apunts per a una història de la sardana» que bé mereixen un comentari. «A la plaça, la cobla, a més de sardanes havia completat el seu repertori amb polques i americanes. A la sala, els quintets i les orquestrines incloïen sardanes en els seus repertoris que, com és natural, interpretaven amb els mateixos instruments que utilitzaven per al ball.

Les sessions de ball a tot arreu solien estar compostes per 16 ballables, començant sempre amb un vals. Aquí se suprimien el primer vals i tres ballables més i a canvi es tocaven dues sardanes senzilles –és a dir, dues tirades de curts, dues de llargs, i els dos contrapunts– per començar la sessió, que després acabava amb el vals de costum.

La sardana era el ball autòcton que en els espais de diversió convivía amb naturalitat amb qualsevol tipus de ball i de conjunt instrumental».

Calen encara molts estudis sobre la història de la sardana, especialment dels seus inicis, però aquestes paraules són força il·lustratives d'una manera de fer país tot divertint-se, i que els programadors musicals de les nostres festes haurien de tenir present.

Joan Fort i Olivella

